

Justiitsministeerium
e-post: info@just.ee

Teie: 29.10.2019 nr 8-1/6087

Meie: 20.11.2019

Tartu Ülikooli õigusteaduskonna arvamus pankrotiseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu kohta

Täname võimaluse eest anda eelnõu kohta arvamus.

Järgnevalt esitame eelnõu kohta üldised seisukohad teemade kaupa.

1) Maksejõuetuse eeldused

Paragrahvi § 31 lg 1² muudatusega nähakse ette, et maksejõuetust eeldatakse juhul, kui osaihingu või aktsiaseltsi netovara ei vasta seaduse nõuetele.

Selle muudatusettepanekuga ei saa nõustuda. Esmalt tuleb märkida, et midagi sellist ei ole arvamuse koostajatele teada olevalt sätestatud ühegi sellise riigi õiguses, kus sarnased nõuded seoses netovaraga kehtivad ja mis võiks olla meile eeskujuks. Kui ükski teine riik ei ole selliseid reegleid kehtestanud, siis võib tulenevalt üksnes sellest asjaolust seada meil pakutud lahenduse kahtluse alla.

Netovaral ei ole lineaarset seost maksevõimega. Kehtivas õiguses on need nõuded kehtestatud ka erinevalt: netovara nõuded vastavalt ÄS §-des 171 lg 1 p 1, 176, 292 lg 1 p 1 ja 301, likviidsusnõuded PankrS §-s 1 lg 3. Riigikohus on märkinud, et äriühingu maksevõimelisuse hindamiseks tuleb hinnata kõiki äriühingu majanduslikku olukorda mõjutavaid olulisi asjaolusid kogumis, keskendumata ühele näitajale või asjaolule (3-2-1-188-12 p 14). Riigikohus on küll möönnud, et netovara puudumine võib olla olulise tähendusega, kuid ei ole teinud järeldust, et üksnes vastavate nõuete mittetäitmine tähendab eelduslikult maksejõuetust. Samuti on arusaamatu, millist probleemi lahendatakse ja miks ei ole kehtivas õiguses sätestatud pankrotiavalduse esitamise alused selle täienduseta piisavad.

Lisaks kontseptuaalsele netovara nõuete reeglite väärkasutusele on eelnõus olevate normidega ka teised probleemid. Ühinguõiguslik netovara reeglite kontseptsioon näeb ette, et selle probleemi lahendamiseks tuleb tegeleda probleemi ilmnemisel, st ajal, mil juhatus sai või pidi saada probleemist teada. Eelnõus on ajahetk määratud mitte subjektiivselt, vaid objektiivselt ehk siis netovara reeglitele on antud mingi teine tähendus võrreldes nende reeglite algse tähendusega. Arvestada tuleb ka sellega, et kuni ei ole seadustatud osanike ja aktsionäride antud laenude asetamine madalamasse rahuldamise järku võrreldes teiste võlausaldajate nõuetega, peavad kõik äriühingud kajastama selliseid laene kohustustena, kuigi näiteks kokkulepete järgi on sisuliselt tegu omakapitaliinvesteeringutega. Kuna netovara testi aluseks on bilanss, siis toob selline kohustuste kirjendamise probleem kaasa olukorra, kus ühingul ei ole probleeme kohustuste täitmisega, kuid netovara nõudeid on rikutud. Arvestada tuleb ka sellega, et suure osa tänaste iduühingutest finantseerimise kava võib olla just selline ja seega on neile neis reeglites selge oht. Millegi mõõtmine sobimatute vahenditega võib tuua kaasa mitte olukorra positiivsemaks

muutumise, vaid pigem ohu toimivatele äridele. Märkida tuleb ka seda, et selles eelnõus ette pandud osanike ja aktsionäride laenudest tulenevate nõuete eraldi rahuldamisjärku asetamiseks ei muuda kuidagi nende nõuete kajastamist raamatupidamises ehk siis kui see eelnõu võetaks sellisena vastu, on nimetatud oht täiesti reaalne.

Lisaks eelnevale on eelnõu tekst ka tehniliselt ebaõnnestunud. Nimelt on eelnõus kirjutatud ümber ÄS vastavad sätted ja see võib tekitada omaette probleemi. Üldine põhimõte peaks olema selline, et kui ühes seaduses on midagi sätestatud, siis teises seaduses mitte ei esitata seda teksti uuesti, vaid tehakse viide. Tähelepanu tuleb juhtida ka asjaolule, et ühinguõiguse revisjoni töörühm on teinud ettepaneku tühistada üks täna kehtivatest netovara reeglitest (pool seaduses sätestatud miinimumkapitalist), kui ebaõige. Kuigi tegu on kahe käimasoleva reformiga ja ei ole teada, milline saab olema nende tulemus, tuleks arvestada võimalusega, et ÄS vastavad normid mingil ajal muutuvad.

2) Võlausaldaja tasutud deposiidi hüvitamine

Kavandatava muudatuse kohaselt on võlausaldajal õigus nõuda deposiiti tasutud summa hüvitamist ning selle lahendamine peaks toimuma hagita menetluses. Nõustume, et võlausaldaja motiveerimine menetluskulude kandmiseks on vajalik. Samas juhime tähelepanu, et sellise avalduse lahendamine on oma olemuselt hagiavalduse lahendamine hagimenetluses, kus menetlusosalistel on õigus esitada tõendeid oma väidete tõendamiseks.

Isegi juhul kui nõustuda, et võlausaldaja avalduse lahendamine toimub hagita menetluses, tuleks seaduses selgelt sätestada, et kohus omal algatusel tõendeid ei kogu (sarnaselt § 106 lg-s 4 ette nähtud muudatusega). See tekitab küll küsimuse, miks peaks menetlusliigiks olema hagita menetlus, kui üks olulisemaid elemente menetletakse hagimenetluse põhimõtete järgi.

Samuti tuleks seletuskirjas rõhutada, et võlausaldaja avalduse lahendamine ei tohiks toimuda pankrotimäärusega, kuna võib põhjustada tarbetuid vaidlusi pankrotimääruse üle (määrus vaidlustatakse igaks juhuks, kuna seda võidakse käsitleda tõendina teises menetluses või põhjusel, et selles on fikseeritud juhatuse liikmete kohustuse rikkumine). Kuna eesmärk on lahendada võlausaldaja avaldus võimalikult kiiresti, tuleks täpsustada, et see lahendatakse samal ajal pankrotimäärusega, kuid eraldi määrusega.

Vajalikud täpsustused/täiendused:

- § 11 lg 2 teises lauses nimetatud „temale“ tuleks asendada „makse teinud isikule“.
- § 30 lg 4 viimases lauses nimetatud „temale“ tuleks täpsustada ja asendada „makse teinud isik“.

3) Maksejõuetuse teenistus

Maksejõuetuse teenistus on sätestatud pankrotimenetluse organite all 3. peatükis 5. Jaos. Kuivõrd tegemist ei ole pankrotimenetluse organiga, tuleks teenistust puudutav peatükk olema sätestatud muus peatükis (nt uue 12¹ peatüki juures esimeses jaos).

Samas nõustume, et maksejõuetuse teenistuse loomine on põhjendatud ja vajalik. Teenistuse loomise eesmärgiks ei ole ainult pankrotimenetluste läbiviimise efektiivsuse parandamine ja järelevalve teostamine, vaid see võiks aidata kaasa üleüldisele majanduskeskkonna arengule.

Vajalikud täpsustused/täiendused:

- § 192¹ tuleks täiendada raske juhtimisvea osas.

- § 192⁴ lg 2 tuleks täiendada, kuna teenistus peaks saama pankrotimenetlust avaliku uurimise läbi viia ka siis, kui pankrotimenetlus raueb pärast pankroti välja kuulutamist. Vastasel juhul võib kujuneda olukord, kus teenistuse sekkumist saab kergelt vältida. Lisaks tuleb arvestada asjaoluga, et kaasused, mille menetlemine oleks selgelt vajalik, ongi sageli seotud menetluste raugemisega.

4) Kohtualluvus ja spetsialiseerumine, kohtu pädevus

Toetame pankrotiasju lahendavate kohtunike spetsialiseerumist, et tagada kiire ja efektiivne pankrotimenetluse läbiviimine ning ühtne praktika. Kohtunike spetsialiseerumise vajalikkusele on korduvalt tähelepanu juhtinud mitmed rahvusvahelised organisatsioonid (nt UNCITRAL).

Eelnõus alternatiivselt välja toodud muudatustest toetame põhimõtet, mille kohaselt esitatakse juriidilisest isikust võlgniku pankrotiavaldus Tartu Maakohtule. Sellisel viisil on võimalik vähendada Harju Maakohtu töökoormust ning kujuneks välja selge ning ühtne pankrotimenetluste praktika. Samas tuleks füüsilisest isikust võlgniku pankrotiavaldus esitada üldise kohtualluvuse järgi, lähtudes võlgniku elukohast. Füüsilisest isikust võlgnikule on oluline kohtumaja lähedus, vahetu suhtlemine pankrotiasja lahendava kohtuga ja kulude kokkuhoid.

Vajalikud täpsustused/täiendused:

- § 84¹ lg-s 3–4 sätestatud kohtuniku pädevus vajab täiendamist, kuna nimekirjas ei ole märgitud deposiidina tasutud summa hüvitamise avalduse lahendamist.

5) Võlausaldajatele häälte määramine

Toetame muudatust, mille kohaselt osaleb kohtunik võlausaldajate üldkoosolekul ja lahendab koheselt samal üldkoosolekul häälte määramise vaidluse. Selleks tuleb tagada, et kohtunik saab enne võlausaldajate üldkoosoleku toimumist nõuetega tutvuda.

Samuti toetame võlgniku lähikondsete (sh allutatud laenuga võlausaldajate) hääleõiguse piiramist. Samas ei saa nõustuda ettepanekuga, et lähikondsete hääleõiguse piiramine peaks sõltuma võlgniku maksejõuetusest teadmisest nõude aluseks oleva tehingu tegemise ajal ning allutatud laenuga võlausaldajate puhul juhul, kui laen anti äriühingu maksejõuetuse olukorras. Sellisel viisil ei täida hääleõiguse piiramine oma eesmärki (tegemist on nõ pooliku hääleõiguse piiramise süsteemiga). Nimelt on hääleõiguse piiramise eesmärgiks efektiivse pankrotimenetluse läbiviimine.

Esiteks muutuvad häälte määramise vaidlused kavandatava muudatusega keeruliseks, kuna kohus peab hakkama hindama maksejõuetuse tekkimise aega ja selle teadlikkust. Maksejõuetuse hetke tuvastamine on pankrotimenetluse kõige keerulisem ja kulukam vaidlus (võib olla vajalik erinevate eksperthinnangute läbiviimine jne). Seega on kavandatav säte vastuolus kiire ja efektiivse pankrotimenetluse läbiviimise põhimõtetega, mida käesoleva eelnõuga soovitakse saavutada.

Teiseks on hääleõiguse piiramise eesmärgiks vältida olukorda, kus võlgniku lähikondne kontrollib pankrotimenetlust, selles vastuvõetavaid otsuseid ja pankrotihalduri tegevust. Eelnõus on nähtud ette, et kui kohus tuvastab, et osaniku või aktsionäri laenu ei antud maksejõuetuse olukorras või võlgniku lähikondne ei teadnud võlgniku maksejõuetusest, saab ta siiski hääletada, menetlust kontrollida ja juhtida. Pankrotimenetluse peab aga läbi viima just võlgnikuga mitteseotud võlausaldajate ühiste huvide kaitse põhimõttest lähtuvalt. Oluline on märkida, et pankrotimenetluses vastu võetavad otsused puudutavad otseselt võlgnikku ja temaga seotud isikuid. Nimelt analüüsitakse menetluses just võlgniku tegevust ja temaga seotud isikutega (lähikondsetega) tehtud tehinguid. Ei oma tähtsust, kas lähikondne on olnud hea- või pahauskne.

Seetõttu ei peaks allutatud laenuga võlausaldajatel ega võlgniku lähikondsetel olema pankrotimenetluses hääleõigust. Võlgniku lähikondsete (sh allutatud laenuga võlausaldajate) hääleõigust tuleks piirata automaatselt, millega kaitstakse võlausaldajate ühiseid huvisid, mis on pankrotimenetluse üldiseks eesmärgiks.

Vajalikud täpsustused/täiendused:

- § 82 lg 4 teises lauses sõnastust „kui see pole võimalik“ tuleks muuta, kuna jääb arusaamatuks, millised võivad olla need olukorrad, kus häälte määramine ei ole koheselt võimalik. Siinjuures tuleks lähtuda tsiviilkohtumenetluse seadustikus ette nähtud hagi tagamise taotluse lahendamise põhimõtetest. Samuti juhime tähelepanu, et eelnõu kohaselt lahendab ringkonnakohus määruskaebuse 15 tööpäeva jooksul, kuid seletuskirja kohaselt 5 tööpäeva jooksul. Toetame vaidluse lahendamist 15 tööpäeva jooksul alates kaebuse saamisest, mitte 5 tööpäeva jooksul. Vastasel juhul on asja lahendamise aeg ebamõistlikult lühike.

6) Halduri nimetamine

Toetame pankrotihalduri kinnitamise korra muutmist, mis tagab kaks olulist põhimõtet. Esiteks tagab uus hääletamise kord selle, et ükski võlausaldaja ei saa oma menetlusõigusi (hääleõigust) kuritarvitada. Teiseks, nõustume seletuskirjas tooduga, et muudatuse tulemusena on kohtu ja võlausaldajate võimalused halduri nimetamisel rohkem tasakaalus. Samuti suunab selline regulatsioon pooli varasemast enam kokkuleppele jõudma ning soodustab kohtute ja võlausaldajate koostööd halduri nimetamisel.

Vajalikud täpsustused/täiendused:

- § 61 lg 2 teises lauses „nõuete summast“ tuleks täpsustada „esitatud nõuete summast“. Kolmandas lauses „kinnitatud häälte arvule“ tuleks asendada „määratud häälte arvule“.

7) Halduri tasu määramine ja pankrotimenetluse kulud

Nõustume, et halduri tasu sidumine Vabariigi Valitsuse kehtestatud kuupalga alammääraga on mõistlik. Halduri tasu ei peaks olema seotud kindla summaga. Samuti on põhjendatud eelarve koostamine pankrotihalduri poolt, millest tuleb menetluse jooksul kinni pidada, kuid see ei saa olla lõplikult siduv, kuna kõiki menetluses vajalikke toiminguid ja nende mahtu ei ole menetluse alguses võimalik üheselt prognoosida. Samuti muudab eelarve koostamine pankrotihalduri tasu määramise läbipaistvamaks ja selgemaks.

Samas ei ole põhjendatud tunni- ja toimingupõhise pankrotihalduri tasu ega lisatasu kehtestamine. Pankrotihalduri tasu määramine peaks toimuma kehtivas seaduses ette nähtud korras. Siiski tuleks nõustuda, et füüsilisest isikust võlgniku pankrotimenetluses on halduril õigus valida, kas tasu määratakse toimingupõhiselt (milleks on kogu pankrotimenetlus) või tabeli alusel.

Vajalikud täpsustused/täiendused:

- § 65 lg-s 11 viidatud § 171 lg 11 osas on eksimus ja peaks olema § 171 lg 1¹.
- § 65 lg 11³ esimese lause järgi võib pankrotihaldur taotleda tasuna põhitasu, kuid pankrotiseadus ei defineeri terminit põhitasu ega kasuta seda ka mujal, st sõnastust tuleks muuta. Teises lauses „sellest“ vajab täpsustamist (millest teatama).

8) Võlausaldajate nõuded ja nende kaitsmine

Nõustume, et suulise koosoleku vormi kaotamine on põhjendatud, kuna praktikas osalevad nõuete kaitsmise koosolekul vähesed võlausaldajad. Samas peab olema tagatud, et nõudeavaldused kui

ka tabel, kuhu võlausaldajad registreeritakse, oleks võlausaldajatele ja kohtule igal ajal elektroonilisel viisil kättesaadavad. Selleks tuleks luua riiklikult tagatud internetilahendus, mille juures tuleks muu hulgas lahendada küsimus sellest, kuidas tagada kõigile isikutele turvaline juurdepääs arvestades eelkõige asjaolu, et võlausaldajatel puudub kohustus omada tavapäraselt Eestis kasutatavaid isiku tuvastamise vahendeid. Selle süsteemi kaudu peaks toimuma ka võlausaldajatele teadete edastamine. Eelnõus ettenähtud teatamine AT kaudu (§ 100¹ lg 3) ei saa olla põhjendatud olukorras, kus haldurile on võlausaldajad teada ja vastav digitaalne lahendus saaks tagada vahetu teatamise, mis on igal juhul eelistatum avalikust teatamisest. Põhjendatud on see, et võlausaldaja, kes soovib esitada vastuväite nõudele, peab seda põhistama, millega välditakse põhjendamatuid kohtuvaidlusi, nendega kaasnevaid kulusid ja võlausaldajate omavahelist „kokkumängu“ (nt võlausaldaja võtab hagi õigeks).

Samas tekib küsimus, miks on tehtud ettepanek lahendada nõude tunnustamise vaidlused hagita menetluses. Selline vaidlus kuulub oma olemuselt hagimenetluse alla, kus pooltel on õigus esitada tõendeid esitatud väidete tõendamiseks. Juhime tähelepanu, et kui eesmärgiks on lahendada kõik nõudeid puudutavad vaidlused ühe asja raames, tuleks lähtuda TsÜS § 38 lg-s 6 sätestatud põhimõttest, mis reguleerib juriidilise organi otsuste kehtetuks tunnistamist. Nimetatud sätte kohaselt ei aruta kohus organi otsuse kehtetuks tunnistamise hagi esitamisel asja enne, kui on möödunud lõikes 5 nimetatud tähtaeg. Erinevad hagid sama otsuse kehtetuks tunnistamiseks liidetakse ühte menetlusse. Sarnaselt viidatud sättele ei arutaks kohus nõude tunnustamise vaidlusi enne vastava tähtaja möödumist ning erinevad hagid nõude tunnustamiseks saaks liita ühte menetlusse.

Vajalikud täpsustused/täiendused:

- § 93 lg 1 tuleks jätta muutmata, kuna praktikas on välja kujunenud kahekuuline nõuete esitamise tähtaeg.
- § 100³ lg 4 p 5 – sätte sõnastamisel tuleks lähtuda TMS § 2 lg 1 p 21 sõnastusest „seaduses sätestatud juhul haldusakt avalik-õigusliku rahalise kohustuse täitmiseks“, kuna TMS § 2 lg 1 ei hõlma kõiki haldusakte (võivad olla eriseadustes).
- § 104 lg 1 sõnastus „vastuväide“ vajab muutmist.

9) Osanike ja aktsionäride nõuded

Toetame ettepanekut, et osanike või aktsionäride nõudeid tuleks pankrotimenetluses käsitleda erinevalt teiste võlausaldajate nõuetest (§ 153 lg 1 p 4). Samas ei saa me toetada mitte ühtegi ettepanekut selliselt, nagu nad on eelnõus esitatud.

Kõige suurem probleem seoses ettepanekuga on selles, et kuigi ettepanekute mõte on õige, on pakutud lahendus keeruline ja võib osutada äärmisel aja- ja muude kulude mahukaks. Sisuliselt on valitud mudel, mis sarnaneb Saksamaal varem kehtinud mudeliga millest ollakse tänaseks loobunud. Selle kõige olulisemaks põhjuseks on olnud see, et sisuliselt oli nende normide rakendamine võimatu. Seega teeme ettepaneku kasutada eeskujuna Saksamaa kehtivat õigust. Juhime tähelepanu ka asjaolule, et sama küsimus pandi lahendamisele ühinguõiguse revisjoni käigus ja soovime võtta aluseks seal tehtud ettepanekud.

Osanike ja aktsionäride laenudega seoses ei lahenda eelnõu teist olulist probleemi, milleks on selliste nõuete raamatupidamislik kajastamine. Täna on paljud äriühingud olukorras, kus nende omakapital ei vasta seadusele. Olukorda aitaks paljudel juhtudel lahendada see, kui osanike või aktsionäride nõudeid oleks võimalik kajastada omakapitalina, mille eelduseks on aga vastavate nõuete asetamine teistest nõuetest tagapool asuvasse rahuldamisjärku. Eelnõus on ette pandud, et sellesse järku loetakse nõuded kuuluvaks üksnes juhul, kui laen on antud maksejõuetule ühingule.

Seega olukorras, kus ühing ei ole veel maksejõuetu, tuleb vastav laen lugeda ühingu kohustuseks, mis on aga põhimõtteliselt ebaõige.

Eelnõus on lahendamata ka küsimus nn vabatahtliku allutamise küsimus. Teisti öeldes ei ole reguleeritud olukorda, kus halvemas rahuldamisjärgus on lepitud kokku. Nii kehtiva õiguse järgi kui ka eelnõu kohaselt ei oma sellised kokkulepped aga mingit tähendust, kuna puudub seadusest tulenev alus kohelda selliseid nõudeid teisti kui teisi nõudeid. Ühinguõiguse revisjoni ettepanekutes on vastav muudatus ette nähtud ja soovitamise lähtuda sellest.

Eelnõus on täiesti mõistetamatutel põhjustel nn allutamine nähtud ette ka juhuks, kui laenu annab juhatuse liige. Arvestades kõiki asjaolusid, saab selliseks juhatuse liikmeks olla üksnes isik, kes juhib ühingu nn võõrorganina ehk siis ei ole ta ühingu osanik ega aktsionär. See ettepanek on põhimõtteliselt vale. Ühelgi juhtorgani liikmel ei ole kohustust ühingu kapitaliseerida ja seega ei ole mitte millegagi õigustatud tema asetamine samasse olukorda osanike või aktsionäridega.

10) Täitemenetluse jätkamine ajutise halduri nimetamise ja pankroti väljakuulutamise järgselt

Kehtiva seaduse kohaselt peatub sundtäitmine võlgniku vara suhtes ajutise halduri nimetamisel automaatselt. Kohtul puudub siinjuures diskretsiooniõigus. Teatud juhtudel võib olla põhjendatud jätkata täitemenetluse läbiviimise ja vara realiseerimisega (nt juhul kui avalik enampakkumine on pooleli ning osalejad on teinud pakkumisi). Sellisel juhul peaks kohus igakordselt kohaldama diskretsiooniõigust ning kaaluma, kas täitemenetluse jätkumine konkreetses asjas on põhjendatud. Kehtima peaks jääma eeldus, et täitemenetlus peatatakse.

Samas juhime tähelepanu, et olukorras, kus kohtutäitur jätkab vara müügiga pankroti väljakuulutamise järgselt (kavandatava muudatuse TMS § 51¹ kohaselt), tekib vastuolu PankrS § 35 lg 1 p-ga 2 ja §-ga 36, mille kohaselt läheb pankroti väljakuulutamise ja pankrotihaldurile üle vara valitsemise õigus. Lisaks tuleb silmas pidada võimalikke maksustamise (käibemaks) probleeme olukorras, kus kohtutäitur müüb vara, aga maksud peab tasuma pankrotihaldur.

Põhjendatud on muudatus selle kohta, mille kohaselt on kohtutäituril tasu saamise õigus kohtutäituri seaduse ja täitemenetluse seadustiku alusel juhul, kui täitemenetlust jätkatakse ning täitur müüb vara pankrotihalduri asemel. Kohtutäituril on seadusest tulenev tasu nõudmise õigus, kuna ta on enda kohustuse täitnud.

11) Arestide lõppemine pankroti väljakuulutamise järgselt

Juhime tähelepanu, et PankrS § 45 osas on praktikas mitmeid probleeme seoses vara konfiskeerimisega kriminaalmenetluses. Kui riik on otsustanud vara konfiskeerida, ei saa võlausaldajad sellise vara arvelt enda nõuet rahuldada.

Riigiprokuratuur on 11. oktoobril 2016 algatatud karistusseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduseelnõu 308 SE (kuriteovahendite ja kriminaaltulu arestimise ja konfiskeerimise direktiivi ülevõtmine) seletuskirja lisa 4 järgi juhtinud juba varem tähelepanu probleemile, et kunstlikult tekitatud pankrotimenetlustega langeb PankrS § 45 järgi ära konfiskeeritud vara arestimise alus ning seadust tuleks selles osas muuta. Sama probleemi on möönnud ka Riigikohus ja leidnud, et PankrS § 45 võimaldab näilike nõuete abil kuritarvitusi (vt Riigikohtu 7. detsembri 2016 määrus kriminaalasjas nr 3-1-1-68-16, p 48). Seega tuleks PankrS § 45 muudatuste osas teha koostööd prokuratuuriga.

12) Pärandvara pankrotimenetluse erisätted

Pärandvara pankrotimenetluse kohta käesoleval ajal erisätted puuduvad. Vaatamata sellele, et praktikas ei ole keerulisi õiguslikke probleeme tekkinud, on erisätete kehtestamine õiguselguse ja ühtse praktika tagamise huvides vajalik. Samas märgime, et erisätteid tuleks täiendavalt analüüsida ning teha kindlaks, kas nende kõikide kehtestamine on põhjendatud ja vajalik. Nimelt mitmed sätted lähtuvad pankrotimenetluse üldistest põhimõtetest. Kuivõrd menetluse üldpõhimõtted jäävad kehtima, ei ole teatud erisätete kehtestamine põhjendatud ja vajalik (nt § 15 lg 2¹, § 44 lg 1¹).

Vajalikud täpsustused/täiendused:

- § 1 lg 4 esimeses lauses „võlausaldajad“ tuleks täpsustada järgnevalt: „kohustusi ja pärandaja võlausaldajate nõudeid“. Vastasel juhul võib jääda arusaamatuks, kas siinjuures mõistetakse pärandaja või pärija võlausaldajaid.
- Seletuskirja kohaselt peaks võlgniku pärijal olema kaasaaitamiskohustus teabe ja dokumentide esitamiseks. Samas on märgitud, et menetluse tagamise abinõusid ja nende rakendamist tuleks rakendada piiratud. Muudatuse kohaselt ei kohaldata võlgniku pärija suhtes kohustuse täitmise abinõusid (PankrS §-d 88, 89 ja 91). Tekib küsimus, kuidas tagada kohustuse täitmise tagamine, kui vastavaid abinõusid ette nähtud ei ole. Seetõttu tuleb § 8¹ lg-t 4 täpsustada ning kohustuse täitmise tagamiseks ette näha vajalikud abinõud ka võlgniku pärija suhtes (nt trahv).
- Selgusetuks jääb § 8¹ lg 8 eesmärk, mis käsitleb pärijale ajutise esindaja määramist. Muudatusega taotletavat eesmärki on võimalik saavutada pärandi hooldaja nimetamisega PärS § 112 alusel, mistõttu puudub vajadus pankrotiseaduse muutmiseks ajutise esindaja määramise kohta. Ka § 8¹ lg 8 teine lause toetab pärija puudumisel pärandi hooldaja nimetamist.

Isegi juhul kui ajutise esindaja institutsiooniga nõustuda, vajab see mitmeski aspektis täpsustamist. Sättest ega seletuskirjast ei nähtu, kes saab taotleda ajutise esindaja määramist, kes võib üldse olla ajutine esindaja, kas ajutisel esindajal on õigus saada tasu, mis on ajutise esindaja menetlusõigused ja millal ajutine esindus lõpeb.

Kui ajutise esindaja institutsioon jääb kehtima, vaja täiendamist ka § 12 lg 1¹ selles osas, et pankrotiavaldus toimetatakse kätte muu hulgas ajutisele esindajale. Ka seletuskirjas on viide avalduse kättetoimetamise kohta ajutisele esindajale, kuid sättes vastav viide puudub.

13) Kaebeõiguse piiramine Riigikohtusse

Tuleb märkida, et on keeruline mõista, millist probleemi soovitakse eelnõuga lahendada, kui piiratakse kaebeõigust Riigikohtusse. Sellise kaebeõiguse piiramisega ei saa nõustuda.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Andres Vutt, äriõiguse dotsent

Mari Schihalejev, õppeülesande täitja

andres.vutt@ut.ee

mari.schihalejev@ut.ee